

MEMURLAR VE İŞÇİ SINIFI BİLİNCİ

Aydınlık Gazetesi, 10 Kasım 2018

Yıldırım Koç

“Memur” kavramı konusunda iki yaygın yanlış günümüzde hâlâ aşılabilmiş değil.

Türkiye’de yalnızca kamu kesiminde 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu kapsamında çalışan kamu görevlileri “memur”dur. Halbuki, özel sektör işyerlerindeki birçok büro personeli ve teknik personel de kendilerini “memur” olarak nitelendirmektedir. Bu nedenle, bir kişiye geçimini nasıl sağladığını sorduğunuzda, eğer “memurum” diyorsa, sorunuzu yineleyin. Büyük olasılıkla özel sektörde beyaz yakalı işçidir.

İkinci yaygın yanlış, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu kapsamında çalışan kamu görevlisi “memur”ları ayrı bir toplumsal sınıf sanmaktır. Geçmişte yanlış “işçi sınıfı” tanımı çok yaygındı ve “işçilik” beden çalışmasıyla ve mavi yakalı işçilikle özdeşleştirilirdi. “Memur”lara da “küçük burjuva” denirdi. Bu yanlış kavrayış hâlâ yaygındır.

Halbuki yaşamını bir başkasına ait işyerinde ücret veya aylık karşılığında çalışarak kazananların hepsi, işçi sınıfına mensuptur.

MESLEK AYRI, TOPLUMSAL SINIF AYRI

Benzer bir yanlış da meslek ile toplumsal sınıfı karıştırmaktır.

Özellikle avukat, mühendis, hekim gibi mesleklerde olanlar, toplumsal konumları sorulduğunda, hayatlarını kazanma biçimini değil de mesleklerini belirtme eğilimindedir. Örneğin, bir siyasi partide üyelerin toplumsal sınıflarını belirlemek istiyorsanız, her bir mühendisi veya hekimi tek tek arayıp sormanız gerekir.

Bir mühendis bir başkasına ait bir işyerinde ücret karşılığında çalışıyorsa, işçi sınıfındandır.

Bir mühendis, kendisine ait büroda çalışıyorsa, küçük burjuvadır.

Bir mühendis, başkalarının da ücret karşılığında çalıştırıldığı bir şirketin sahibiyse, sermayedar sınıftandır.

Hangi toplumsal sınıftan olursa olsun tüm mühendislerin ortak örgütü, ilgili mühendis odasıdır.

MARX-ENGELS, ETHEM NEJAT, SADRETTİN CELAL

Marx ve Engels, bazı itibarlı mesleklerin kapitalist düzende nasıl işçileştiğini 1848 yılı başında yayımlanan Komünist Manifesto’da şöyle anlatıyordu: “Burjuvazi şimdiye kadar itibar gören ve saygılı bir huşuyla bakılan her mesleğin halesini çekip aldı. Doktoru, avukatı, rahibi, şairi, bilim adamını ücretini ödediği kendi ücretli emekçisi durumuna getirdi.” (Marx-Engels, *Selected Works*, Vol.1, Moscow, 1973, s.111)

Kapitalizmin gelişmesiyle ve üniversite mezunlarının sayısının çığ gibi büyümesiyle birlikte meslek kimliği geri plana itiliyor, sınıf kimliği önem kazanıyor.

Türkiye Komünist Fırkası’nın kurucularından ve 28/29 Ocak 1921 günü katledilen Ethem Nejat, 1919/1920 yıllarında yayınlanan “Darümualliminli Gençlere” yazısında, öğretmenlerin sınıf özelliğini şöyle ön plana çıkarıyordu: “Darümuallimin’li genç! Sen kendin çok iyi biliyorsun ki sen proleter evlâdısın. Baban nasıl kolunun kuvvetiyle çalışıyor ise, sen de günde on onbeş saat kafanı yorarak, beynini çatlatarak çalışacaksın.”

Sadrettin Celal’in (Antel) 1922 yılında Aydınlik Külliyyatı’nda yayımlanan **Sendika Meseleleri** kitapçığında da şu değerlendirme vardı: “Bazı işçiler hakikaten işleyici, proletarya vaziyetinde oldukları halde (mesela muallimler, küçük memurlar, küçük mühendisler, hastabakıcıları, eczacıların mühim bir kısmı) bir takım ananevi hurafelerin taht-ı tesirinde kendilerini burjuva sınıfından saymaktadırlar. Biz bunun için gam yemeyiz. Onlar bizzat kendi tecrübeleriyle hakikati anlayacaklar ve er geç kendi hakiki sınıflarını bulup ilhak edeceklerdir.” (Aktaran, Zafer Toprak, **Türkiye’de İşçi Sınıfı 1908-1946**, Tarih Vakfı Yurt Yay., İstanbul, 2016, s.278)

“Okumuşlar”ın da kendilerini artık işçi sınıfından sayacakları günlere doğru ilerliyoruz.